

PRO ZAHŘÁDKÁŘSKOU PRAXI 26

Výsadba sazenic révy vinné

Výsadbě sazenic révy vinné musíme věnovat mimořádnou pozornost, neboť na ní často závisí dobrý růst révového keře i jeho budoucí pravidelná plodnost.

Než začneme vinnou révu vysazovat, musíme předem dobře uvážit a také splnit několik nejdůležitějších poža-

dvaků, které zaručují úspěch v pěstování. Jsou to:

- a) volba stanoviště;
- b) volba vhodné odrůdy;
- c) určení vedení a sponu;
- d) řádná příprava půdy se zásobním hnojením;
- e) dokonalé provedení vlastní výsadby;
- f) dobré ošetření během prvních 3—4 roků po výsadbě.

Stanoviště

pro vysazování révy vlnné musíme volit velmi pečlivě. Zatímco ve vinohradnických oblastech si můžeme dovolit vysazovat révu i na rovině, případně i na mírném svahu obráceném k severu, v okrajových oblastech nebo výše položených (nad 350 m nadmořské výše), to budou zásadně jen jižní svahy nebo jižní stěny obytných či hospodářských budov, případně ochranné zdičky a terasy s jižní expozicí. Ale i zde musíme počítat s tím, že révové keře budeme chránit proti silnějším zimním mrazům a to buď příkryvkou některými speciálními hmotami, nebo ohýbáním a zarýváním země.

Všude se však při výběru stanoviště zásadně vyhýbáme mrazovým kotlinám a zamokřeným pozemkům.

Odrůdy

volíme většinou dle toho, k jakému účelu má naše výsadba sloužit. Budeme-li hroznů používat pouze pro přímý konsum, volíme odrůdy stolní s většími bobulemi, které bývají i ranější a jsou chutné i při nižší cukernatosti (chrupky). Můžeme však volit i odrůdy stolně-moštové (např. Müller Thurgau nebo Veltlínské červené rané, případně Irsay Oliver nebo Portugalské modré), které se hodí jak pro přímý konsum tak i na výrobu moštů, šťáv i vína. Budeme-li hroznů používat převážně k výrobě vína, volíme odrůdy moštové, které však jsou většinou pozdní a do vyšších poloh už se nehodí.

Jediným dodavatelem révových sazenic jsou Šlechtitelské a semenářské podniky krajů, ve kterých se vinná réva pěstuje. Tak v ČSR je to především kraj jihomoravský se Šlechtitelským a semenářským podnikem v Brně, kraj stře-dočeský se Šlechtitelským a semenářským podnikem v Praze a kraj severočeský se Šlechtitelským a semenářským podnikem v Doksaněch. Mimoto část sazenic pro drobné pěstitele dostávají i Hospodářská zařízení OV ČOZS v Hodoníně se sídlem v Kyjově a Hospodářská zařízení OV ČOZS v Břeclavi se sídlem v Hustopečích u Brna. Aby se nezatěžovala administrativu uvedených podniků, doporučuje se soustředit objednávky pěstitelů u domácí základní organizace ČOZS a to do 10. července běžného roku. Základní organizace je do 15. července předají okresnímu výboru, který je hromadně odešle na příslušný Šlechtitelský a semenářský podnik nebo na uvedená Hospodářská zařízení.

V objednávkách je nutno uvádět mimo požadované množství a odrůdy i nadmořskou výšku a stanoviště včetně složení půdy (hlína, štěrk, písek) a dle možnosti i obsah vápna v půdě. Je to důležité pro pracovníky distribučních podniků, kteří mohou dobře obsloužit i náhradní odrůdou v případě, že nebude dostatek té odrůdy, kterou jste objednali.

Sazenice se expedují v listopadu až prosinci, výjimečně i na jaře příštího roku. Většinou se dodávají jen sazenice první třídy a jen při jejich velkém nedostatku a po svolení ministerstva zemědělství a výživy i třídy druhé, které jsou slabšího vzrůstu a mají méně kořínků. U obou tříd je však nejdůležitější dokonalý srůst roubu s podnoží.

Po obdržení sazenic, není-li ještě zmrzlá půda, je nejlépe ihned provést výsadbu. V případě, že nelze sazenice vysázet, musíme je dobře zazimovat. Nejjednodušší a obyčejně nejlepší zazimování je venku ve volné půdě. Vyryjeme asi 50 cm hluboký rigol, který obtočíme pletivem proti myším a sazenice do něj postavíme a zasypeme zemí, nebo ještě lépe pískem a to až téměř po vrchol letorostů. Pletivem chráníme sazenice i seshora.

Sazenice můžeme přezimovat i ve vlhkém písku ve sklepech, když jsme je před tím celé namočili buď v 1% Polybaritu nebo slabém roztoku Hypermanganu, nebo 0,5% roztoku Septonexu, či 0,2% Fundazolu, případně 0,5% roztoku Chinosolu. Někdy stačí i mletá síra Sfinx. Písek nesmí přeschnout, aby nezaschly i sazenice.

U sazenic můžeme také zakrátit na 2 až 3 očka letorosty a spolu asi s 5 cm částí pod roubem namočit na velmi krátkou dobu (1—2 vteřiny) do 65 až 75° C teplého paraffnu. Pak je opět založíme do vlhkého písku, když jsme ještě před tím namočili kořeny do některého shora uvedeného roztoku.

Vedení a spon

obyčejně určujeme podle stanoviště, kde budeme révové sazenice vysazovat. Bude-li to nižší opěrná zídka nebo úzká terasa pro jeden řádek, bude nejvhodnější střední vedení, tzv. rýnskohesenské ve vzdálenosti 120 cm od sebe. Bude-li to vyšší zeď nebo stěna obytného domu, či hospodářské budovy, je vhodné dvouetážové vedení, kdy dáváme sazenice 70 cm od sebe. V tomto případě bude mít vždy jedna sazenice kmínek vysoký 70 cm s plodonosným obrostem v přibližně téže výši a druhá kmínek ve 150 cm rovněž s obrostem. Letorosty nám pak pokryjí stěnu do výše asi 250 cm.

Při výsadbě a vedení na pergoly nebo loubí např. na dvorcích, nad besídkou nebo nad pěšinami, vysazujeme sazenice 100 až 150 cm od sebe, kmínek vyvedeme do výše ohybu a zde teprve větvíme a řez pak provádíme na krátké střídavé čípky, případně krátké tažně.

Při výsadbě na volném prostranství, kde provádíme i kultivaci ručně, je opět nejvhodnější střední vedení se vzdáleností řádků 160—180 cm od sebe a v řádcích 110 až 130 cm od sebe (dle odrůd) a ve větších vinicích, kde

bude použito mechanizačního obdělávání (fréza, kůň, naviják apod.) můžeme vysazovat i na vysoké vedení se vzdáleností řad od 220 cm do 300 cm a v řadách 110—130 cm od sebe.

U středního vedení provádíme řez na 10ti až 12ti oké tažně s dvouokým náhradním čípkem, u vysokého vedení řez na stromček s kmínkem do výše 130 cm, dvěma krátkými rameny a na nich po dvou až třech kratších vodorovně pokládaných tažních, nebo řez na Sylvoz s tažní ohýbanými kolmo dolů, případně řez na srdce s dvěma tažni ohýbanými dolů a uvazovanými ke kolí ve tvaru srdce.

Všechna uvedená vedení jsou již v praxi vyzkoušena a dobře se osvědčila. Důležité je, aby si každý pěstitel dokonale osvojil a každoročně důsledně prováděl řez i tzv. zelené operace za vegetace.

Příprava půdy před výsadbou

musí být velmi pečlivá, neboť jen v řádně připravené půdě dostatečně prokypřená a zásobená všemi živinami se sazenice dobře ujmou a keře brzy přináší pěknou úrodu hroznů.

Zvláště velké nároky na půdu vlnná réva nemá a daří se jí téměř ve všech půdách a to v takových, kde by jiné rostliny živořily. Nevyhovují jí pouze půdy zamokřené a příliš vápenité, kde trpí žloutenkou a brzy hyne. Naproti tomu v sušších i kamenitých půdách, kde je možnost zálivky, prosperuje velmi dobře.

Před každou výsadbou musí být půda do hloubky asi 70 cm dobře prokypřena, provzdušena a dostatečně zásobena všemi živinami. Ve vinařských oblastech je zavedena taková praxe, že celý pozemek, kde se bude réva vysazovat, se do uvedené hloubky převrství - zrigoluje. Jen u výsadeb jednotlivých sazenic se převrství jáma asi 80×80 cm a při výsadbě pouze jednoho řádku se převrství pruh 80 až 100 cm široký.

Prakticky se rigolace na širším pozemku provádí tak, že jej předem rozdělíme (vytýčíme) na několik 4 až 5 metrových pruhů. Začínáme prvním pruhem, kde vykopeme metr široký rigol. Z dalšího metru dáme vrchní vrstvu na spodek jámy a spodní vrstvu na povrch. Někdy se profil dělí na 3 vrstvy, z nichž střední přijde na spodek, horní do středu a spodní na povrch. Ve velmi ulehavých půdách se doporučuje dno ještě nakypřit krumpáčem. Tak postupujeme celou délkou a po ukončení pokračujeme sousedním pruhem, z jehož prvního metru dáme zem do posledního otevřeného rigolu.

Rigolace se provádí asi 3 měsíce před výsadbou, aby se zem dostatečně ulehla a nevytvořily se vzduchové prostory, ve kterých by zaschly kořínky sazenic.

Důležité je, aby se do zrigolované země, hlavně do spodních vrstev, dostalo i dostatečné množství živin, jak pro rychlé ujetí sazenic, tak i jako zásobní hnojení pro budoucí léta. Především musíme zásobit půdu draslem a fos-

forem neboť tato hnojiva se do půdy shora těžko a pomalu dostávají.

Při větších výsadbách se doporučuje odebrat z pozemku do hloubky 60 cm vzorky půd a dát k rozboru do nejbližší laboratoře STS nebo ÚKZÚSu, případně Flory Kroměříž, která rozbořem určí, kolik a jakých žlvin máme do půdy přidat. Podle některých autorů (Kraus) se doporučuje do půdy přidat asi 30—50 kg síranu draselného a 15—30 kg superfosfátu na 1 ar. Nemáme-li rozbor, dáme na 1 m² zrigolované půdy velkou hrst síranu draselného a menší hrst superfosfátu. Do velmi chudých půd dáváme ještě hrst síranu amonného. Půdu také zlepšíme přidáním několika lopat dobrého kompostu zbaveného zemních škůdců (ponrav, drátovců, mýry osenní apod.). Důležité je prohnout především spodní část převrstvené půdy, kam se dostanou kořínky révové sazenice.

Vlastní výsadbu

provádíme nejčastěji ihned na podzim neboť během zimy se sazenice s půdou dobře v jamce usadí. Zadrží se i zimní vlaha, takže vzniknou příznivé podmínky k brzkému jarnímu vyrašení. Také zálivka při podzimní výsadbě nebývá vždy nutná. Nevýhodou podzimní výsadby je pouze to, že do země vkládáme sazenice s neseřezanými letorosty, takže na jaře musíme opatrně odhrnout kopeček, letorosty zakrátit na 2 očka a znovu utvořit růvek. Tuto práci si můžeme uspořít, když letorosty seříznuté již na podzim namočíme do parafínu, jak již o tom byla zmínka.

Na jaře obvykle sázíme ihned, jakmile půda oschla. Bývá to někdy už koncem března. Někteří autoři (Moser) však tvrdí, že nejlépe se sazenice ujímají při sázení až v květnu, když je půda dostatečně teplá. Tato výsadba však vyžaduje důkladného zalití vodou, které po 14 dnech (dle počasí) opakujeme. Výhodou je i sázení na vodu, jak říkají zahradníci, tzn., že před výsadbou se jamka naplní vodou a teprve po vsáknutí vysazujeme.

Před výsadbou si pozemek vytýčíme na zvolený spon, nejlépe dlouhým impregnovaným kolím, které jsme si opatřili v příslušném Zemědělském nákupním a zásobovacím podniku nebo ve zmíněných Hospodářských zařízeních. U středního vedení používáme kolí 150 cm dlouhých, u vysokého 180 cm.

Jamky ryjeme těsně před výsadbou asi 5 cm od kolí na jižní stranu a to ve čtvercích 20×20 cm (na rýč) a 50 cm hluboké. Na dno jamky — buď předem zalité nebo bez zalití — dáme lopatu dobrého kompostu (bez zemních škůdců) a na něj asi 10 cm ornice.

Sazenice před výsadbou upravíme tak, že kořínky zakrátíme na 5 až 8 cm (obvykle na šířku pěsti). Jen jsou-li sazenice s jedním nebo dvěma kořínky, zakrátíme je na 2 až 3 cm. Letorosty při jarní výsadbě zkracujeme na 2 viditelná očka, při podzimní je necháme a zkracujeme až na jaře. Sazenici postavíme do jamky trochu šik-

mo směrem ke kolí včetně zakráceného letorostu a to tak, aby byla asi 3 cm nad povrchem okolního pozemku. Na svahu ve spodní části je dáme o něco výše (bývají zaplavovány) a na horní straně řádku o něco níže.

Kořínky sazenic rozložíme rukou na ornici, asi do 2/3 zahrneme a opět rukou upěchujeme. Pak zalejeme asi 5 l vody. Po vsáknutí doplníme jamku zemí, opět upěchujeme rukou, sazenici upravíme a nad ní utvoříme kopeček z jemné země, na jaře asi 5 cm a na podzim 10—15 cm vysoký. Tento kopeček v době vegetace po každém silném dešti znovu rozmělníme (stačí pouze povrch), aby se letorosty pod ním nekroutily a měly přímý vzrůst. Pro lepší přilnutí půdy ke kořínkům a delší udržení vlhkosti se doporučuje před výsadbou spodní část sazenice s kořínky namočit do hliněné kaše, do níž jsme přidali něco kravince. Jinak se nedoporučuje žádné průmyslové hnojivo, ani do kompostu, či půdy, ani do zálivky. Při větším výskytu chroustů a ponrav na okolním pozemku se doporučuje stěny jamky před sázením slabě posypat Gamacidem nebo Lidenalem nebo Polybaritem. Rovněž zálivka Wofatoxem (0,1%), Lindanem susp. 80 (0,5%) a Dimekronem E 20 (0,2%) se dobře osvědčila.

Ošetření sazenic po výsadbě

zvláště v prvním roce je rovněž značně důležité. Po vyrašení ponecháváme na každé sazenici pouze po jednom letorostu, který pečlivě uvazujeme ke kolí, aby rostl kolmo vzhůru neb každé ohnutí vrcholku má za následek zpomalení růstu kořínků.

Jakmile letorosty dosáhly délky asi 15 cm (nad kopeček) přihnojujeme je ledkem vápenatým a to v okruhu 10 až 15 cm kolem sazenice. Stačí malá hrst hnojiva, dbáme však, aby nedošlo na mladé letorosty, které by popálilo. Za 3 týdny přihnojujeme tímto způsobem sazenice Cereritem nebo NPK a koncem července ještě jedenkrát ledkem. Z přehnojení obavu nemějme, neboť čím větší a bujnější letorost, tím lepší zacelení rány na roubu a lepší růst kořínků. Nevyzrálé letorosty stejně příštího jara odřezáváme na 2 očka.

V prvním roce odstraňujeme pečlivě i rosné kořínky a to asi koncem června a v polovině srpna. Děláme to tak, že rukou opatrně odstraníme kopeček a všechny kořínky, které rostou z roubu nebo z kalusu pod roubem ostrým nožem odřízneme (tupým nožem bychom mohli vylomit i roub) a kopeček nad roubem opět utvoříme. Je to velmi důležitá práce, neboť tyto kořínky by později převzaly funkci spodních kořenů, které by postupně odumřely a sazenice by se stala pravokořennou a během několika roků by jí zničil révokaz. Odstraňování rosných kořínků provádíme ještě jednou asi v polovině srpna, kdy kopeček již nenahrnujeme a necháme vyžrát spodní očka letorostů.

Během celého roku udržujeme povrch půdy kyprý a čistý. Každé zaplevelení je na úkor růstu sazenic a představuje

I nebezpečí vzniku chorob, především peronospory. Kypřením dostáváme do půdy i vzduch (kyslík), který podporuje růst kořenů a naopak z půdy se uvolňuje kysličník uhličitý, který podporuje růst letorostů.

Jakmile dosáhly letorosty délky asi 15 cm, započneme i s postřikem proti chorobám, hlavně peronospoře. Postřik provádíme roztokem 0,3% Perosinu spolu s 0,3% roztokem Dithane M 45. Druhý postřik provedeme během 14 dnů a ještě dle potřeby 2× až 3× opakujeme. Do třetího a dalších postřiků dáváme ještě 0,5% Kuprikolu 50.

Prohlížíme a kypříme kopečky a odstraňujeme ponravy, drátovce nebo mýry osenní. Chráníme mladé letorosty i před požerem zajíců, králíků nebo i srnčí zvěře neb každé poškození letorostů má za následek krnění sazenice a odalování sklizně hroznů, případně i úplné její hynutí.

Na zimu přihneme sazenice zemí. V menším měřítku to děláme ručně, ve větší viničce můžeme předem naorat a pak přihnout, nebo i opačně. Kopeček vysoký asi 15 cm má chránit nejspodnější očka před silnými mrazy. Střed mezi řádky naořeme nebo zryjeme. Před orbou a rytím se doporučuje rozhodit na 1 ar asi 10 kg síranu draselného a 8 kg superfosfátu. V písčitých půdách můžeme dát na podzim jen poloviční dávku a druhou polovici až na jaře před odhrnutím sazenic.

Ošetření druhým rokem

Jakmile na jaře půda trochu oschla, odhrneme motykou zem od keřů a to tak hluboko, že můžeme rukou obejmout kmínek pod roubem, abychom se přesvědčili, zda tam nezůstaly rosné kořínky, které odstraníme. Po odkopčení provedeme řez na dvouoký čípek a hlavičku opět zemí přikryjeme.

U lehčích půd rozhodíme před odkopčením ještě druhou polovinu hnojiva. Jinak v tomto roce hnojíme opět 3krát jako u jednoletých sazenic a to opět v okruhu asi 20 cm kolem sazenice. První přihnojení bude ledkem, druhé NPK a třetí opět NPK.

Koncem června odstraníme kopečky a odřežeme rosné kořínky. Hlavičky již nenakopčujeme.

Z vyrašených letorostů ponecháváme tři. Z nich dva přivazujeme pečlivě ke kolí — budou to budoucí kmínky a třetí za čtvrtým listem zakrátíme. Je to letorost náhradní, který napomáhá vytvoření tzv. spících, či adventivních oček na hlavičce keře. Na vedoucích letorostech odstraňujeme i zálistky.

Během roku provádíme řádnou kultivaci pozemku a dokonale včasné postřiky proti chorobám. Snažíme se vypěstovat řádně vyzrálé, dostatečně silné kmínky, které budou základem příslušného vedení keře.

V podzimu a během zimy v následujícím roce vybudujeme i opěrné zařízení — drátěnku. Sloupků používáme buď dřevěných, celobetonových nebo železných (z trubek nebo

profilového železa). Okrajové sloupky i s podporami řádně zabetonujeme. U řadových sloupků, které dáváme asi 6 m od sebe zabetonujeme jen betonové v kamenité půdě, u železných děláme betonovou patku.

Výška sloupků se řídí podle způsobu vedení. U středního vedení to budou sloupky 220 až 250 cm vysoké, u vysokého vedení 260—280 cm. U středního vedení dáváme první silnější drát (4,5 až 4 mm) tzv. vedoucí do výše 70 cm, druhý drát 2,2 mm 25 až 30 cm nad něj a pak dvě dvojdrátí o síle drátu rovněž 2,2 mm vždy, 35—40 cm od sebe.

U vysokého vedení bude vedoucí drát o síle 4 mm ve výši 125 až 130 cm, nad ním rovněž dvě dvojdrátí, první 35 druhé 40 cm od sebe s drátem 2,2 mm a pod hlavním drátem ještě 40 cm další drát o síle 2,2 mm k uvazování tažnů při vedení a řezu Sylvoz nebo srdce.

Dráty pečlivě napneme a uvazujeme ke kolí (alespoň hlavní). Napnutí opravujeme každé jaro.

Na podzim keře opět přihrneme a během zimy nebo na jaře pohnojíme dobře uleželým chlévským hnojem nebo dobrým kompostem.

Ošetření třetím rokem

V tomto roce dobře vyvinuté keře přináší první úrodu. Proto provedeme na jaře již základní řez na tažně, případně na raménka. Poněvadž dobrý základ vedení z každého keře zaručuje i plný úspěch v pravidelných úrodách jakostních hroznů, musí si každý pěstitel předem osvojit techniku řezu i dalších operací.

K tomu doporučujeme prostudovat vydanou literaturu: Dohnal, Kraus: Pěstování révy a zužitkování hroznů;

Bláha: Réva vinná;

Musil, Menšík: Vinařství;

Nosál: Pestovanie viniča v záhradke, a jiné.

Napsal: Ing. V. Křivánek a J. Černý.

Pro své členy

vydává OV Českého ovocnářského a zahrádkářského svazu,
Praha 1, Jilská 24.